

Filosofiske gruppesamtaler

I tillegg til filosofiske konsultasjoner av enkelt-klienter er filosofiske gruppesamtaler et sentralt område for filosofiske praktikere. Det er flere måter å drive en filosofisk gruppesamtale på, og de mest utbredte konseptene er filosofisk kafé og sokratisk dialog. Jeg er kvalifisert til å lede begge typer gruppesamtaler og er med i et filosofifaglig forum for gruppesamtaler.

Filosofisk kafé

Filosofisk kafé er, som navnet tilsier, en filosofisk gruppesamtale som godt kan foregå på kafé. Men den kan også finne sted i mer uforstyrrede omgivelser, som i et bibliotek eller på andre steder der folk kan møtes til meningsutveksling og problemdrøfting. Konseptet oppsto i Paris på 1980-tallet og spredte seg til en rekke byer, deriblant Oslo.

Ledelse av en filosofisk kafé-samtale inngår i min utdanning fra Norsk selskap for filosofisk praksis. Våren og forsommeren 2005 var jeg med i en gruppe filosofer som drev en filosofisk kafé i Oslo. Høsten 2006 leder jeg på eget initiativ en filosofisk kafé på Deichmanske bibliotek, filial Grünerløkka, den første lørdagen i hver måned.

En filosofisk kafé-samtale varer vanligvis i et par timer, med en kort pause i midten. Deltakerne får selv foreslå diskusjonstemaer og deretter stemme over dem. Filosofen styrer så diskusjonen over det valgte temaet og står fritt til å stille deltakerne spørsmål og komme med egne innspill. Det er filosofens oppgave å fremheve filosofiske poenger i de ulike innlegg samt gjøre diskusjonen filosofisk interessant.

Et viktig poeng er at deltakerne fremmer sine egne tanker, og ikke siterer filosofer de har lest eller på annen måte fremfører boklige kunnskaper. En filosofisk kafé skal ikke være noen lærd samtale, men en diskusjon som foregår i et dagligdags språk som ikke ekskluderer noen. Deltakerne må stå inne for de poenger de fremsetter i diskusjonen, og de ansøres til å formulere dem på en klar, kortfattet og begripelig måte.

En filosofisk kafé kan meget vel arrangeres i en forenings- eller bedriftssammenheng. Jeg er behjelpelig med å lede og skreddersy slike opplegg.

Sokratisk dialog

Sokratisk dialog er et konsept som ble utviklet av noen tyske filosofer på 1920-tallet og som har en lengre tidsramme enn en filosofisk kafé. Fire timer til én dag er det som anbefales, noe som gjør konseptet velegnet i bedrifts- og foreningssammenheng, for eksempel i form av et dagsseminar.

Antall deltakere bør helst ikke overstige 15 for at alle skal kunne få delta i tilstrekkelig grad. I en sokratisk dialog legges det større vekt på aktiv deltakelse fra hver enkelt enn det som er tilfelle i en filosofisk kafé, der antall deltakere kan være større og den enkeltes deltakelse mer variabel.

Grunntanken med en sokratisk dialog er å utvikle en konsensus basert på kunnskap som deltakerne allerede har, og som det derfor gjelder å få bevisstgjort og klargjort. Ideen om at

det finnes en slik felles kunnskap som må synliggjøres, baserer seg på den platonske ideen om at vi alle besitter kunnskap som snarere gjenerindres gjennom dialog enn læres fra én person til en annen. I Platons dialoger gir Sokrates flere steder uttrykk for dette.

Sokrates er opptatt av å utforske generelle begreper som mot, vennskap, rettferdighet og hva dyd er. En sokratiske dialog har et tilsvarende utgangspunkt. Temaet formuleres som et «Hva er ... ?»-spørsmål, for eksempel «Hva er god ledelse?», «Hva er godt samarbeid?» eller «Hva er god situasjonshåndtering?». En sokratiske dialog fungerer best hvis man har en positiv vinkling på det temaet/begrepet man utforsker, og ikke fokuserer på hva som er dårlig eller ikke fungerer.

Det må sies at en sokratiske dialog forløper ganske annerledes enn de Sokrates-dialoger Platon har nedskrevet og utbrodert. Filosofen som leder en sokratiske dialog er f.eks. ikke konfronterende, slik Sokrates er i sin utspørringsteknikk. I stedet søker filosofen å utforske det aktuelle begrepet ved at deltakerne sammen finner ut av hva som ifølge dem ligger i begrepet, og hvordan dette kan arte seg i praksis. På grunnlag av en slik diskusjon søker man å utvikle en felles forståelse av begrepet, en konsensus.

Sokratiske dialog har vist seg å være velegnet for å utvikle og/eller tydeliggjøre en bedrifts verdigrunnlag/idégrunnlag, og for å konsolidere medarbeiderne på dette punktet.

Foredrag med etterfølgende diskusjon

Et velkjent konsept er å holde foredrag, etterfulgt av spørsmål og svar samt diskusjon. Dette gjør jeg på forespørsel. Jeg anser meg for å være en god foredragsholder som legger vekt på en muntlig fremføring fremfor å lese fra et manuskript. I min tidligere karriere som journalist har jeg utviklet en ikke-akademisk måte å formidle kompliserte saker på, og denne kompetansen trekker jeg veksler på som foredragsholder.

Foruten de former for filosofisk praksis som er beskrevet her på nettsiden, har jeg etikk og politisk filosofi som spesialområder, ved siden av at jeg har undervist ex.phil.-studenter i filosofihistorie og i vitenskapsfilosofi. Jeg er også åpen for å snakke om andre temaer som måtte være ønskelige, for eksempel i en folkeakademi-sammenheng, på høyskoler og folkehøyskoler eller i en forenings- eller bedriftssammenheng.